

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องปัจจัยครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาวพุทธ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวชาวพุทธ เพื่อศึกษาพฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาวพุทธ และเพื่อศึกษารูปแบบการเลี้ยงดูที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาวพุทธ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา ๒๕๕๓ จำนวน ๑๗,๖๘๖ คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน ๓๓๓ คน แต่เนื่องจากอาจมีผู้ตอบแบบสอบถามไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ จึงกำหนดขนาดตัวอย่างเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๐ และเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาศึกษาเป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มประชากร (Representative) ผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดเป็น ๕๐๐ คน จากโรงเรียนในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน ๔ โรงเรียน เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม แบบประเมินค่า (Rating Scale ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน ๑ ชุด สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาวพุทธ

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป แล้วนำมาวิเคราะห์ หา ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตาราง และประกอบคำบรรยาย ซึ่งผลการวิจัย สรุปได้ ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ สรุปผลกรวิเคราะห์ข้อมูล ด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ของเด็กนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จากผลการวิจัยพบว่า

๑) เด็กนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ส่วนใหญ่เป็นหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๐๐ และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๐๐

๒) เด็กนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครนครปฐม ส่วนใหญ่มีอายุ (อายุเต็ม) ระหว่าง ๑๑- ๑๕ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๗๕ รองลงมาได้แก่ มีอายุ (อายุเต็ม) อื่น ๆ (โปรดระบุ) มากกว่า ๑๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒.๗๕ ส่วนมีอายุ (อายุเต็ม) ต่ำกว่า ๑๐ ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๕

๓) เด็กนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครนครปฐม ส่วนใหญ่มีบิดามารดา/ผู้ปกครองของนักเรียนมีอาชีพ พบว่า บิดามารดา/ผู้ปกครองของนักเรียนมีอาชีพรับจ้าง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๗๕ รองลงมา ได้แก่ อาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๕๐ ส่วนอาชีพอื่น ๆ มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๔.๕๐

๔) เด็กนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครนครปฐม ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๑๐ มากเป็นลำดับที่หนึ่ง รองลงมา มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๑๐ ส่วนผู้ที่มีสถานภาพหย่าร้าง มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๗.๐๐

๕) เด็กนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครนครปฐม ส่วนใหญ่มีอาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๙๐ มากเป็นลำดับที่หนึ่ง รองลงมา มีอาชีพรับจ้าง/พนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๙๐ ส่วนผู้ที่มีอาชีพเกษตรกร มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒.๑๐

๖) เด็กนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครนครปฐม ส่วนใหญ่ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับ บิดามารดา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๗๕ รองลงมา อยู่กับบิดามารดาและญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๐๐ อยู่กับญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ ๓.๐๐ อยู่กับอื่น ๆ เช่นวัด มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓.๐๐

๗) เด็กนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครนครปฐม ส่วนใหญ่มีผลการเรียนเกรดเฉลี่ยประจำภาคหลังสุด มากที่สุด ๓.๑ - ๓.๕ คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๗๕ รองลงมา เกรดเฉลี่ยประจำภาคหลังสุด ๓.๖ - ๔.๐ คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๐๐ เกรดเฉลี่ยประจำภาคหลังสุด มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๑.๒๕

๘) เด็กนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครนครปฐม ส่วนใหญ่มีรายได้ / ต่อเดือน (ครอบครัว) ๐-๕,๐๐๐ บาทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๗๕ รองลงมา รายได้ / ต่อเดือน (ครอบครัว) ๕,๐๐๑ -๑๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๕๐ รายได้ / ต่อเดือน (ครอบครัว) มากกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕.๗๕

๘) เด็กนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครนครรปฐม ส่วนใหญ่มีมีผู้นำ ครอบครัว เป็นบิดามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๕๐ รองลงมา เป็นมารดา คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๗๕ และ มีผู้นำอื่น ๆ เช่นปู่ ย่า ตา และยาย มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๖.๗๕

๕.๑.๒ สรุปผลการวิเคราะห์รูปแบบการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวชาวพุทธ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ลักษณะการเลี้ยงดูและรูปแบบการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวชาวพุทธ ของวัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า ความคิดว่าพ่อแม่ของนักเรียนอบรมสั่งสอนด้วยการอธิบายให้เหตุผล อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๔.๓๐ รองลงมาคือ พ่อแม่จะเป็นผู้ที่นักเรียนปรึกษาได้เมื่อมีปัญหา เช่นปัญหาเรื่องเพื่อน ปัญหาเรื่องเรียน มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๘ และพ่อแม่จะคอย เมื่อนักเรียนกลับบ้านค้าและสอบถามถึงสาเหตุพร้อมทั้งตักเตือนไม่ให้ทำซ้ำ เช่นนั้นอีก มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๗ ตามลำดับ

๕.๑.๓ สรุปผลการวิเคราะห์พฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาว

พุทธ

๑) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า พฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาวพุทธ ด้านมีความเมตตากรุณาของวัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า มีความละเอียดต่อบาปต่อความชั่ว ไม่ทำผิดไม่ทำชั่ว อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๔.๐๐ รองลงมาคือ รู้จักให้อภัยเพื่อน/ผู้อื่น มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๕ และมีใจเมตตาที่มีความรักความปรารถนาดีต่อตนเองและต่อผู้อื่น มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๐ ตามลำดับ

๒) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า พฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาวพุทธ ด้านความมีระเบียบวินัยของเด็กในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า นักเรียนทำความเคารพครู - อาจารย์เมื่อพบกันครั้งแรก อยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๔.๒๒ รองลงมาคือ นักเรียนกล่าวคำ “ขอบคุณ”แก่ผู้ที่มีความช่วยเหลือ มีค่าเฉลี่ย ๔.๒๐ และนักเรียนกล่าวคำ “ขอโทษ”เมื่อตนทำผิด มีค่าเฉลี่ย ๔.๑๙ ตามลำดับ

๓) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า พฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาวพุทธ ด้านความรับผิดชอบของเด็กในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามคำแนะนำของ

ครู- อาจารย์ อยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๓.๙๗ รองลงมาคือ เมื่อมีปัญหาเรื่องเรียน นักเรียนจะขอคำปรึกษาจากผู้รู้ มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๓ และนักเรียนเอาใจใส่ปณิบัติรับใช้ผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๒ ตามลำดับ

๔) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า พฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาวพุทธ ด้านมีความซื่อสัตย์สุจริตของเด็กในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า เมื่อเก็บของได้นักเรียนพยายามคืนเจ้าของ อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๔.๑๘ รองลงมาคือ เมื่อเก็บสิ่งของมีค่าที่ตกหล่นต้องพยายามนำส่งคืนเจ้าของเดิมให้ได้ มีค่าเฉลี่ย ๔.๑๓ และมีความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าเฉลี่ย ๔.๑๒ ตามลำดับ

๕) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า พฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาวพุทธ ด้านความเสียสละของเด็กในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๘ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า นักเรียนมีความสุขเมื่อแบ่งปันช่วยเหลือและตอบแทนบุญคุณ อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๔.๐๘ รองลงมาคือ นักเรียนมีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๕ และเวลาทำรายงานกลุ่มนักเรียนตั้งใจทำงานเต็มที่เพราะเป็นหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๑ ตามลำดับ

๖) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า พฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาวพุทธ ด้านประหยัดของเด็กในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๘ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า สิ่งของที่มิคุณภาพและมีราคาถูก อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๔.๐๔ รองลงมาคือ การขึ้น-ลงขั้นเดียว ควรใช้น้ำได้ แทนการใช้ลิฟต์ มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๑ และหากกระยะใกล้ ๆ ควรใช้วิธีเดินไป เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๘ ตามลำดับ

๕.๑.๔ สรุปผลการวิเคราะห์รูปแบบการเลี้ยงดูที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาวพุทธ

- ๑) ครอบครัวมีรายได้มั่นคง
- ๒) ผู้ปกครองมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดูเด็ก
- ๓) บิดามารดาแสดงให้เด็กเห็นถึงความรักความห่วงใย
- ๔) พ่อแม่ แนะนำให้เลิกสูบบุหรี่และภายในครอบครัวไม่ทะเลาะกัน, รักกัน
- ๕) พ่อแม่คอยสอนให้รู้จักประหยัด และอดออม

๖) ผู้ใหญ่สอนให้เราเป็นคนสุภาพ มีน้ำใจ กตัญญูเอื้อเฟื้อ มีระเบียบวินัย ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อุดหนุน ตระหนักในความดี เคารพตัวเองเชื่อมั่น มีความรักและเมตตา รวมทั้งมีสำนึกที่จะทำดี

- ๗) เด็กต้องรับผิดชอบต่อสังคม เสียสละ
- ๘) ปฏิบัติตามคำสอนของผู้ปกครอง
- ๙) มีความกตัญญู ทำหน้าที่ของเราให้ดีที่สุด
- ๑๐) รู้หน้าที่ มีระเบียบวินัย
- ๑๑) การเลี้ยงดูลูกเพื่อให้มีสุขภาพดีทั้งกายและใจ
- ๑๒) ผู้ใหญ่ไม่ควรใช้อารมณ์ในการอบรมควรใช้เหตุผลและมุ่งให้เด็กมีพฤติกรรมที่

เหมาะสม

- ๑๓) การดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดได้รับความรักความอบอุ่นจากครอบครัว
- ๑๔) มีความรักเด็ก มีเวลาเลี้ยงเด็กได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว
- ๑๕) ช่วยเหลืองานทางบ้าน เช่นการดูแลรักษาความสะอาด อาหารการกิน ดูแลน้อง
- ๑๖) ช่วยครอบครัวด้วยการประหยัดอดออม
- ๑๗) พ่อแม่สอนให้กราบพระก่อนนอนเพื่อระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย
- ๑๘) พ่อแม่สอนให้การช่วยเหลือผู้อื่น
- ๑๙) ไม่ทำความชั่ว การทำความดี

จากการศึกษาปัจจัยครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาวพุทธ กลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ของเด็กนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครนครปฐม ตามขนาดกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ได้กลุ่มตัวอย่าง ๓๓๓ คน แต่เนื่องจากอาจมีผู้ตอบแบบสอบถามไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ จึงกำหนดขนาดตัวอย่างเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๐ และเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาศึกษาเป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มประชากร (Representative) ผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดเป็น ๔๐๐ คน จากโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน ๔ โรงเรียน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็ก คือผู้ปกครองต้องให้ความรู้เรื่องความดี/ความชั่ว พระคุณ หน้าที่ ระเบียบวินัย กติกาสังคม และศาสนาวัฒนธรรม ความรู้เหล่านี้จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมในทางที่ดี มีความสุภาพ มีน้ำใจ กตัญญู มีระเบียบ ทำตามหน้าที่ ฟังตนเอง และอดออม รักเคารพ เชื่อมั่น อุดหนุน การอบรมปลูกฝัง ให้เด็กทำอะไร ด้วยการปฏิบัติเอง ด้วยการปฏิบัติให้เห็น และกระตุ้นให้คิด ทั้งนี้ต้องอาศัยความใกล้ชิด และทำตัวเป็นแบบอย่างของพ่อแม่ ถ้าเด็กทำดีควรชมเชย ผู้ปกครองควรร่วมผลการทำงาน

ความดีที่เด็กทำให้เด็กฟัง และควรยกย่องต่อหน้าผู้อื่น เมื่อเด็กกระทำผิดควรพูดคุยอธิบาย ย้ำผล การกระทำผิดให้เด็กฟัง และพยายามลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

๕.๒ อภิปรายผล

ผลการศึกษาปัจจัยครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาว พุทธ โดยมีประเด็นการอภิปรายครอบคลุมวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ รูปแบบการเลี้ยงดูเด็กใน ครอบครัวชาวพุทธ และการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาแก่เด็ก พฤติกรรมเชิงคุณธรรมของ เด็กในครอบครัวชาวพุทธและ รูปแบบการเลี้ยงดูที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กใน ครอบครัวชาวพุทธ ดังนี้

๕.๒.๑ อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป พบว่า

เด็กนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครนครรปฐม ส่วนใหญ่เป็นหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุ (อายุเต็ม) ระหว่าง ๑๑- ๑๕ มีบิดามารดา/ ผู้ปกครองของนักเรียนมีอาชีพ มีอาชีพรับจ้าง มากที่สุด เพราะจังหวัดนครปฐมส่วนใหญ่เป็น เกษตรกร และมีสถานภาพสมรส มีอาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน นักเรียนอาศัยอยู่กับ บิดามารดา จึง เวลาช่วยกันอบรมคุณธรรมให้แก่เด็กนักเรียนมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ **อำไพพรรณ ปัญญาโรจน์**^๑ ได้กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดู คือการดูแล การแนะนำ สั่งสอน อบรมและฝึกหัดขัดเกลาที่มุ่ง ให้เด็กประพฤติดี มีระเบียบวินัย รู้จักควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบ รู้ผิด รู้ชอบ รู้สิ่งที่ควร และ ไม่ควรประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และจริยธรรม เด็กนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครนครรปฐม ส่วนใหญ่มีผลการ เรียนเกรดเฉลี่ยประจำภาคหลังสุด มากที่สุด ๓.๑ - ๓.๕ ครอบครัวมีรายได้ / ต่อเดือน (ครอบครัว) ๐-๕,๐๐๐ และมีผู้นำ ครอบครัว เป็นบิดามากที่สุด

^๑ อำไพพรรณ ปัญญาโรจน์, การอบรมเลี้ยงดูเด็ก, (ภาควิชาคหกรรมศาสตร์คณะวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี สถาบันราชภัฏจันทรเกษม, ๒๕๔๒), หน้า ๔.

๕.๒.๒ อภิปรายผลการวิเคราะห์รูปแบบการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวชาวพุทธ

จากผลการวิจัยพบว่า

รูปแบบการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวชาวพุทธ ของวัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ศิริกุล อิศรานุรักษ์และคณะ^๑ ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา สัมพันธภาพในครอบครัวกับการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว” การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑, ๒ และ ๓ ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู สัมพันธภาพในครอบครัว เพศ อายุ ลำดับการเกิด จำนวนพี่น้อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการได้รับการยอมรับจากเพื่อน กับการเห็นคุณค่าในตนเอง กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน ๑๙๒ คน เก็บข้อมูลในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ สถิติวิเคราะห์ที่ใช้คือ ไคสแควร์ และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการศึกษพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ ๕๐ เห็นคุณค่าในตนเองระดับสูง และอีกร้อยละ ๕๐ เห็นคุณค่าในตนเองระดับต่ำ และพบว่ารูปแบบการเลี้ยงดู สัมพันธภาพในครอบครัว อายุ และการได้รับการยอมรับจากเพื่อน มีความสัมพันธ์กับระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$)

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวชาวพุทธ ผู้ปกครอง มีการพัฒนาการเลี้ยงดูเด็กพัฒนาทางด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งการนำผู้ปกครองมีส่วนร่วมในโรงเรียนกับนักศึกษาด้วยการเลี้ยงดูบุตรอย่างจริงจังเพื่อให้เด็กมีการพัฒนาในทุกด้านอย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพ

๕.๒.๓ อภิปรายผลการวิเคราะห์พฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาวพุทธ

จากการวิจัยพบว่า การนำหลักพฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัว ชาวพุทธ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๑) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า พฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาวพุทธ ด้านมีความเมตตาภาของวัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางในความเมตตาเป็นสิ่งที่มนุษย์ควรมีต่อกัน เพราะทำให้มนุษย์อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขและ

^๑ ศิริกุล อิศรานุรักษ์และคณะ, “รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา สัมพันธภาพในครอบครัวกับการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว”, รายงานการวิจัย, (วารสารกุมารเวชศาสตร์ ปีที่ ๓๙ ฉบับที่ ๑ มกราคม-มีนาคม ๒๕๔๓), หน้าบทคัดย่อ.

สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีคุณภาพ โดยการพัฒนาตนเอง ครอบครัวยุคและสังคมให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น มนุษย์ไม่จำเป็นต้องแสดงความเมตตากรุณาต่อมนุษย์ด้วยกันเท่านั้น แต่สามารถแสดงความเมตตาต่อสัตว์ พืช หรือสิ่งอื่นด้วยก็ได้ และมีผู้ให้ความหมายของความเมตตา กรุณาไว้หลายลักษณะซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **กรรมศาสนา**^๑ เมตตา หมายถึง ความรักใคร่ปรารถนาดีที่จะให้ผู้อื่นมีความสุข ความเจริญหรือได้รับความสำเร็จสมความปรารถนา เช่น บิดามารดามีเมตตาต่อบุตรธิดา ครูอาจารย์มีเมตตาต่อศิษย์ กรุณา หมายถึง ความสงสารคิดจะช่วยผู้ที่ได้รับทุกข์ให้พ้นจากความทุกข์เมื่อเห็นผู้ใดกำลังมีความทุกข์ความเดือดร้อน ก็พยายามหาทางช่วยเหลือบำบัดให้บรรเทาหรือพ้นไปจากความทุกข์

สรุปได้ว่าความเมตตา กรุณา หมายถึง ความรักใคร่ ปรารถนาของเด็กนักเรียน ที่จะให้ผู้อื่นมีความสุข ความเจริญ มีความสงสารคิดจะช่วยให้ผู้อื่นที่ได้รับความทุกข์ พ้นทุกข์ และมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเมตตา กรุณาได้แก่ การให้กำลังใจผู้อื่นเมื่อได้รับทุกข์ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และช่วยเหลือผู้อื่น

๒) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า พฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาวพุทธ ด้านความมีระเบียบวินัยของวัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **ศีลธรรม โพนะทา**^๒ ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโนนค้อ อำเภอคำม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านโนนค้อ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 2 คน ครูที่ปรึกษาประจำชั้น จำนวน 6 คน ครูฝ่ายปกครอง จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ แบบประเมินพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนแบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน แบบบันทึกพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน แบบบันทึกการประชุม แบบประเมินโครงการและแบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน ผลจากการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังนี้ ก่อนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน พบปัญหา คือ โรงเรียนบ้านโนนค้อมีปัญหาการแสดงผลพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 4

^๑ การศาสนา , กรรม, **คู่มือครูจริยศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๒๓), หน้า ๓ - ๙.

^๒ ศีลธรรม โพนะทา, **“การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านโนนค้อ อำเภอคำม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต ๓”**, การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., (มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๖), หน้า ๗๕-๗๖.

ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ มีปัญหา คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไม่ช่วยกันทำ ความสะอาดห้องเรียน และบริเวณเขตที่รับผิดชอบ ไม่ช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน ด้านความ ซื่อสัตย์ มีปัญหาคือนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เก็บสิ่งของเพื่อนได้ไม่นำมาแจ้งครูเพื่อส่งคืน เจ้าของ ด้านความสามัคคีมีปัญหาคือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนก่อการทะเลาะวิวาท ไม่มีความรักใคร่กลมเกลียวกัน และด้านความมีระเบียบวินัย มีปัญหาคือ นักเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้น แต่งกายไม่เรียบร้อย ไม่ถูกระเบียบของโรงเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมไม่พึง ประสงค์และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หลังการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน นักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านโนนค้ออำเภอคำม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยให้ขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 3 ด้าน คือ ด้านพฤติกรรมของ นักเรียน นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหลังการพัฒนาดลดลง ส่งผลให้ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีการแสดงพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้นและ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาหลังการพัฒนาสูงขึ้น ด้านครูผู้สอน ครูผู้สอนมี ความเห็นว่า การพัฒนาการจัดกิจกรรมจัดการเรียนการสอน โดยใช้เทคนิค การนิเทศแบบศึกษา เอกสารและการประชุม ทำให้ครูผู้สอน ผู้รับการนิเทศได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเกิดความ ร่วมมือในการพัฒนามากขึ้น และด้านการมีส่วนร่วมครูและผู้ปกครองนักเรียน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ ประโยชน์ได้ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาโดยเฉพาะกับผู้ปกครองโรงเรียน เพื่อร่วมกัน พัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนให้ดีขึ้นจนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

๓) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า พฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาวพุทธ ด้านความรับผิดชอบต่อวัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก การปฏิบัติ ตนให้เป็นนักเรียนที่มีความรับผิดชอบอยู่เสมอ ช่วยทำให้งานสำเร็จเรียบร้อยประหยัดเวลาเป็น ลำดับขั้นตอน และเกิดประโยชน์ต่อตนเอง โดยคนที่ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบนั้นมี ลักษณะการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออก^๑ ดังนี้

๑. ตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย
๒. ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความมุ่งมั่น
๓. ละเอียด รอบคอบในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย
๔. ปฏิบัติหน้าที่ ถูกต้อง แก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเต็มใจ

^๑ วิชาการ, กอง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การวัดและประเมินผลใน ชั้นเรียนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๑), หน้า ๔๓.

๕. ยอมรับผลงานที่ตนเองปฏิบัติ

สรุปได้ว่าความรับผิดชอบ หมายถึง การที่เด็กนักเรียนปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ ชยัน มุ่งมั่น ละเอียด รอบคอบ เพื่อบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้และมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบได้แก่ มีความตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย, ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้อง ละเอียด รอบคอบ และยอมรับผลงานที่ตนเองปฏิบัติ

๔) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า พฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาวพุทธ ด้านมีความซื่อสัตย์สุจริตของวัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ **สมเดช ใจหวัง**^๑ ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้าน ไทร อำเภอบึง จังหวัดศรีสะเกษ การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนบ้านไทร อำเภอบึง จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในตนเองได้ตามกรอบ การศึกษา ๓ ด้าน คือ ๑) ความมีวินัย ๒) ความรับผิดชอบ ๓) ความซื่อสัตย์ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีจำนวน ๔ คน ได้แก่ ผู้ศึกษาค้นคว้า จำนวน ๑ คน และผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน ๓ คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีจำนวน ๒ คน ได้แก่ วิทยากรในการฝึกอบรมและผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านไทร อำเภอบึง จังหวัดศรีสะเกษ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึก แบบประเมิน ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การฝึกอบรมดำเนินการ ๓ กิจกรรม คือ ๑) กิจกรรมเข้าค่ายอบรมพัฒนาจิตเป็นการให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติในการรู้จักสมาทานศีล การปฏิบัติสมาธิ การนำหลักธรรมไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน จนเกิดศรัทธามุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเอง ๒) กิจกรรมนำนักเรียนไปวัดในวันธรรมสวนะ เพื่อให้นักเรียนรู้จักปฏิบัติตนเมื่อไปอยู่ในสถานที่อันควร ๓) กิจกรรมอบรมวันสุดท้ายให้นักเรียนเพื่อให้เด็กนักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ในด้านเป็น คนดี มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์กลุ่มเป้าหมายมีความกระตือรือร้น ต้องการพัฒนาตนเองและร่วมกิจกรรมตลอดการอบรมทำให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำแนวคิดวิธีการไปพัฒนาตนเองให้มีวินัย มีความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนที่วินัยคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินการ ๓ กิจกรรมคือ ๑) กิจกรรมการสอน สอดแทรกในการสอนรายวิชาต่าง ๆ หรือสอดแทรกในการนำเข้าสู่บทเรียน กิจกรรมหรือ เนื้อหา ๒) กิจกรรมการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยตรง เช่น การอบรมหน้าเสาธง ๓) กิจกรรม

^๑ สมเดช ใจหวัง, “การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านไทร อำเภอบึง จังหวัดศรีสะเกษ”, การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., (มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗), หน้า ๘๙-๙๐.

การบูรณาการกับวิถีชีวิตทั้งในและนอกโรงเรียน โดยจัดกิจกรรมภายในโรงเรียนจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนหรือร่วมกับชุมชน กลุ่มเป้าหมายทุกคน มีความมั่นใจในการพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมให้แก่ตนเอง ทำให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ ผลการพัฒนาการคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถนำไป พัฒนาตนเองได้ ปรากฏว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจและสามารถคุณธรรมจริยธรรมใน ด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์ ให้แก่ตนเอง แต่ยังมีกลุ่มเป้าหมายส่วนหนึ่งที่ยังขาดความรับผิดชอบ ผู้ส่งเสริมได้เน้นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมโดยตรง เช่น การอบรม หน้าเสาธง เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนเป็นกรณีพิเศษ จึงทำให้กลุ่มเป้าหมาย ทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำแนวคิดวิธีการไปพัฒนาตนเองในด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์

๕) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า พฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาวพุทธ ด้านความเสียสละของวัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่ง**กรมวิชาการ**^๑ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับ ความเสียสละว่า การยอมเสียสิทธิและยอมลำบากเพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่น เช่น พ่อแม่ยอมลำบากทำงานหาเงินเลี้ยงลูก ครูอาจารย์ยอมลำบากอบรมสั่งสอนนักเรียน ประชาชนบริจาคโลหิตให้โรงพยาบาล ทหารเสียสละชีวิตเพื่อชาติ เป็นต้น

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วินัย พัฒนรัฐและคณะ ที่กล่าวว่า การให้หรือบริจาคสิ่งของต่างๆ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ความเสียสละช่วยให้บุคคลไม่เห็นแก่ตัวยอมอุทิศตนเพื่อประโยชน์และความสุขในสังคม คนที่ปฏิบัติตนเป็นคนเสียสละนั้นมีลักษณะการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเสียสละ^๒ ดังนี้

๑. รู้จักแบ่งปันทรัพย์สินและสิ่งต่างๆ
๒. มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น
๓. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

สรุปได้ว่าพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความเสียสละของเด็กนักเรียน สรุปได้ว่า ความเสียสละหมายถึง การให้หรือบริจาคสิ่งต่างๆเพื่อประโยชน์ส่วนรวมหรือบุคคลอื่นและมีพฤติกรรมที่

^๑ วิชาการ , กรม, **แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖**, (กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๒๖), หน้า ๒๗.

^๒ วินัย พัฒนรัฐและคณะ, **แนวการสอนแบบเรียนมาตรฐาน ฉบับพิเศษ เน้นกระบวนการสอน**, ๖, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประสานมิตร , ๒๕๔๑), หน้า ๑๑-๑๒.

แสดงออกถึงความเสียสละได้แก่ การรู้จักแบ่งปันทรัพย์สินและสิ่งต่างๆ มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

๖) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า พฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาวพุทธ ด้านประหยัดของวัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก การรู้จักใช้ทรัพย์สินหรือสิ่งต่างที่มีอยู่ตามความจำเป็นโดยใช้น้อยที่สุดแต่เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุด ทั้งนี้ต้องอาศัยความพอดีคือ ไม่ตระหนี่เกินไปจนเป็นการเบียดเบียนตนเอง และไม่สุรุ่ยสุร่ายจนเกินไปการรู้จักประหยัดโดยการใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นและเหมาะสมกับสภาพตนเองและครอบครัวจะทำให้ชีวิตในอนาคตมีความมั่นคงและมีความสุข มีพฤติกรรมที่แสดงออก^๑ ดังนี้

๑. เป็นผู้มีความประหยัด
๒. ดูแลรักษาสมบัติส่วนตัว
๓. ดูแลรักษาสมบัติส่วนรวม
๔. ชี้แนะบุคคลอื่นให้เห็นคุณค่าของทรัพย์สิน
๕. เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้สิ่งของและทรัพย์สิน

ซึ่งจากผลการศึกษาวิจัยโดยรวมพฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัว ชาวพุทธ ผลออกมา ในทุกด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย **ชัยณรงค์ ศรีสุข^๒** ได้ศึกษาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอท่าบ่อจังหวัดหนองคาย การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ตามการรับรู้ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๒๕๔ คน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ๕ ด้าน คือ ด้านมีความซื่อสัตย์สุจริต ด้านมีความเมตตากรุณา ด้านมีวินัย ด้านมีความรับผิดชอบ และด้านประหยัด ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏ ดังนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โดยรวมและนักเรียนหญิงมีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์โดยรวมและเป็นรายด้าน ๕ ด้าน อยู่

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗.

^๒ ชัยณรงค์ ศรีสุข, “คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย”, รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., (มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๕), หน้า ๖๕-๖๖.

ในระดับมาก และทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ^๑ ได้กำหนด ขอบข่ายของคุณธรรม จริยธรรม ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ไว้ว่า คุณธรรม จริยธรรม ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของคนไทยได้แก่ ความมีเมตตา กรุณา ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละไม่เห็นแก่ตัว ความประหยัดและความกตัญญู กตเวทิตะ ซึ่งจัดหมวดหมู่ได้ ๒ ประการ คือ

๑. ความไม่เห็นแก่ตัว ซึ่งได้แก่ การแบ่งปัน ความปรารถนาดี เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ความเมตตา กรุณา และความกตัญญู กตเวทิตะ

๒. ความรับผิดชอบ ซึ่งได้แก่ ความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพันพากเพียร ละเอียดรอบคอบ ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ เคารพกฎระเบียบ มีวินัยในตนเอง ความตรงต่อเวลา และการยอมรับผลการกระทำของตนเองเสมอ ในทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงศิลปะแห่งการอยู่ร่วมกัน อย่างมีความสุขของคนหมู่มากไว้^๒ ดังนี้

๑. การรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้ปันแก่กัน ทำให้ผู้ที่อยู่ร่วมกันมีระดับเสมอกันทัดเทียมกัน ไม่แตกต่างกันมาก เผื่อแผ่ทรัพย์สินเงินทอง ให้ปันวิชาความรู้ ให้ความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน มีน้ำใจต่อกัน คนเราจะสมบูรณ์ไปทุกอย่างไม่ได้ เมื่อผู้ใดขาดได้รับสิ่งที่ตนต้องการ จากผู้ที่มีสิ่งที่ตนเหลือเฟือ เมื่อนั้นความสมดุลงก็จะเกิดขึ้นในสังคม

๒. การเจรจาด้วยถ้อยคำที่อ่อนหวาน ปฏิบัติต่อกันด้วยความสุภาพ เพราะการใช้วาจาดี กิริยาดี ต่อกันในทางสุภาพอ่อนโยนนั่น เป็นการผูกไมตรีไว้ใครๆ ก็ชอบคำพูดที่ไพเราะ ดังนั้น การอยู่ร่วมกันมากๆ จึงต้องระวังคำพูดให้ดี

๓. การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน คอยตักเตือนเมื่อจะทำผิดหรือเมื่อมีภัยมาคอยสอบถามทุกข์สุข ซึ่งกันและกัน เรื่องนี้เป็นการแสดงน้ำใจอันดีต่อกัน ก่อให้เกิดความเห็นใจกัน คนเราเมื่อเกิดความเห็นอกเห็นใจกันแล้ว ก็พร้อมที่จะให้อภัย เมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้น ก็จะอยู่กันได้ด้วยดี

^๑ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน กระทรวงศึกษาธิการ, **มาตรฐานโรงเรียนพุทธศักราช ๒๕๔๑** สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา , ๒๕๔๑, หน้า ๓๔.

^๒ ประทีน มหาจันทร์, **คู่มืออบรมนักเรียน**, (ชลบุรี : โรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ วิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน , ม.ป.ป), หน้า ๗๕.

๕.๒.๔ อภิปรายผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาวพุทธ

ของวัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ทั้งภาครัฐและเอกชนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน ๔ โรงเรียน

จากผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีความเกี่ยวข้องกันด้านจิตวิทยา ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับความสัมพันธ์ หรือสัมพันธ์ภาพระหว่างพ่อ แม่ กับลูก ได้แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งตรงตามแนวคิดของ**บาร์มรินด์**^๑ (Baumrind Cited in Mussen, 1990) ได้แบ่งรูปแบบการเลี้ยงดูออกเป็น ๓ แบบ ไว้ดังต่อไปนี้

๑. การอบรมเลี้ยงดูแบบอึดตื๋อ (Authoritarian) เป็นการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่พ่อแม่ใช้เหตุผลกับลูกน้อย มักใช้อำนาจในการอบรมลูก (Power Assertive Discipline) รวมทั้งให้ความรัก ความเอาใจใส่ ความอบอุ่น ความเห็นอกเห็นใจกับลูกน้อย และมักไม่กระตุ้นให้ลูกได้พูดคุยเกี่ยวกับการตัดสินใจ หรือกฎเกณฑ์ใดๆของตนเอง พ่อแม่กลุ่มนี้มักใช้อำนาจอย่างอิสระพยายามให้ลูกเชื่อฟังตนเสมอ มักวางกฎเกณฑ์ให้ลูก และคาดหวังว่าลูกจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์นั้น โดยไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ ลูกจะต้องเชื่อฟัง และให้ความเคารพนับถือพ่อแม่

๒. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล (Authoritative) เป็นการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่พ่อแม่มีการควบคุมลูกและเรียกร้องให้ลูกมีวุฒิภาวะ เช่นเดียวกับแบบแรกแต่การควบคุมจะมีความยุติธรรมมากกว่า โดยที่พ่อแม่จะมีการสื่อสารที่ดี และมีการสื่อสารที่ชัดเจนกับลูก พ่อแม่จะมีการกระตุ้นให้ลูกได้พูดคุยอย่างยุติธรรมในการตัดสินใจใด ๆ ของตนเองรวมทั้งให้เหตุผล ให้คำอธิบายเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ได้วางไว้ และเปิดโอกาสให้ลูกได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง โดยพ่อแม่พยายามตอบสนองความต้องการ และความปรารถนาของลูกเท่าที่จะเป็นไปได้และอย่างเหมาะสม เคารพในสิทธิและความคิดเห็นของลูก ทำให้ลูกมีความมั่นคงในความคิดของตนเอง

๓. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามใจ (Indulgent - Permissive) เป็นการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่พ่อแม่ให้อิสระกับลูก และมักไม่เรียกร้องให้ลูกมีวุฒิภาวะ หรือควบคุมลูก พ่อแม่จะให้ความรัก ความอบอุ่นและตามใจลูกมาก รวมทั้งการไม่ใช้การควบคุมลูก พ่อแม่จะขาดการอบรมลูก ยอมให้ลูกควบคุมตนเองมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ พ่อแม่จะมีความอดทนต่อพฤติกรรมของลูกอย่างมาก และไม่คอยลงโทษลูก

^๑ Baumrind Cited in Mussen, 1990, pp. 147-152

สรุปได้ว่า ลักษณะรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว แบบเสรีนิยม แสดงให้เห็นว่า การให้ความอบอุ่นจากบิดามารดาจะทำให้บุตรธิดา บุตรจะเชื่อฟังคำสั่งสอนมากขึ้น เมื่อบิดามารดาให้ความรักความอบอุ่นแก่บุตรธิดา บุตรธิดาจะมีความรู้สึกที่ตนเองได้รับความรักและชื่อเรียกร้องของบิดามารดาจะได้รับการปฏิบัติตามในนามของความรัก กล่าวอีกนัยหนึ่ง บุตรธิดาจะมีความเข้าใจดีว่า ความผูกพัน คำสั่งสอนและกฎระเบียบของบิดามารดา กระทำไปเพื่อประโยชน์ของตัวบุตรธิดาเอง

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาวพุทธ ทำให้พบปัจจัยครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็ก ดังต่อไปนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- ๑) ข้อเสนอแนะ ด้านรูปแบบการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวชาวพุทธ พ่อแม่และผู้ปกครองควรรวมใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการอบรมเลี้ยงดู
- ๒) ข้อเสนอแนะ ด้านพฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาวพุทธ ควรปลูกฝังธรรมะ การสวดมนต์ไหว้พระ การนั่งสมาธิ และการแสดงความกตัญญูตเวทิตา
- ๓) ข้อเสนอแนะด้านรูปแบบการเลี้ยงดูที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาวพุทธ นักเรียนชั้นระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ต้องมีผู้ปกครองดูแลเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

- ๑) ควรศึกษาเปรียบเทียบศึกษารูปแบบการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวชาวพุทธและศึกษารูปแบบการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวศาสนาคริสต์และอิสลาม
- ๒) ควรศึกษาศึกษาพฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวศาสนาคริสต์และอิสลาม เพื่อเป็นการศึกษาอย่างกว้างขวางและชัดเจนมากขึ้น
- ๓) ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเพศชายกับเพศหญิงว่า ปัจจัยครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงคุณธรรมของเด็กในครอบครัวชาวพุทธ เพศชายกับเพศหญิง มีพฤติกรรมเชิงคุณธรรมแตกต่างกันอย่างไร